

УДК 373.3/.5"364"

Надія Шкель,

директор Білозерської ЗОШ I-III ступенів №15

Білозерської міської ради Донецької області

Світлана Жулькова, Олена Жуковська,

заступники директора Білозерської ЗОШ I-III ступенів №15

Білозерської міської ради Донецької області

**СТРАТЕГІЯ ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ
У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ
(ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ БІЛОЗЕРСЬКОЇ ЗОШ
I-III СТУПЕНІВ № 15 БІЛОЗЕРСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

Вимушена перерва у навчанні, знищені школи, неможливість очної організації освітнього процесу, значні обмеження для дистанційного навчання, перебої з електроенергією та інтернетом – головні виклики, з якими стикнулася українська освіта з початку повномасштабного вторгнення. Особливо гостро ці проблеми були відчутними минулого року.

Тривалий період навчання в умовах війни, зміна місця проживання, повітряні тривоги, нестабільний емоційний стан учасників освітнього процесу, беззаперечно, вплинуло на якість знань здобувачів освіти. Це призвело до освітніх втрат – втрат знань, умінь і навичок, уповільнення або переривання академічного прогресу кожного конкретного учня, у результаті чого виникла розбіжність між очікуваним результатом навчання і його реальним показником. Такі освітні втрати потребували втручання з боку держави і кожного освітнього закладу зокрема.

Перед керівництвом Білозерської ЗОШ I-III ступенів № 15 Білозерської міської ради Донецької області постало головне питання: як правильно та зручно організувати освітній процес у контексті надолуження освітніх втрат?

Результати дослідження рівня сформованості предметних компетентностей учнів, анкетування педагогічного колективу та батьківської спільноти, показали, що навчальні досягнення здобувачів освіти знизилися, а отже, необхідно було приймати

рішення щодо проведення компенсаторного навчання за визначеними заздалегідь навчальними предметами. Так було укладено графік додаткових занять і консультацій для подолання освітніх втрат.

На засіданні травневої педагогічної ради було ухвалено рішення про створення літньої освітньої онлайн-школи «Формула успіху», метою якої було створення нової онлайн-форми позаурочної діяльності здобувачів освіти для надолуження освітніх втрат, розкриття творчого потенціалу, розвитку пізнавальної діяльності, удосконалення комунікативних навичок, формування мотивації до сталої самоосвіти та самовдосконалення. Одним із пріоритетних завдань освітньої онлайн-школи було забезпечення мотиваційного середовища як інструменту для свідомого надолуження освітніх втрат та формування в учнів необхідних навичок і знань для адекватного сприйняття матеріалу на рівні класу.

Літня освітня онлайн-школа – це короткострокова програма, яка надавала учням змогу надолужити матеріал завдяки повторному доступу до нього. Заняття будувались таким чином, що учні не тільки надолужували знання з окремих предметів, а й мали змогу проявити свою творчість, креативність, кмітливість. «Ситуація успіху – кожному» та «Навчаючись граю» – основні стратегії цієї школи. Тривалість роботи освітньої онлайн-школи становила 10 днів. Кожен педагог сам обирав форму проведення заняття та підбиття підсумків залежно від безпекової ситуації.

Шляхом гейміфікації, проєктів та інших цікавих і зрозумілих дітям методів повторювався теоретичний матеріал, виконувались практичні завдання, що в цілому сприяло досягненню результату щодо формування предметних компетентностей. Наприкінці роботи освітньої онлайн-школи ми мали певні позитивні результати, але через воєнний стан фактична кількість учнів була меншою, ніж планувалося.

На серпневій педагогічній раді було вирішено продовжити роботу щодо надолуження освітніх втрат зі збільшення відсотка учнів, охоплених активним освітнім процесом. Творчою групою педагогічних працівників закладу було розроблено Стратегію з надолуження освітніх втрат у Білозерській загальноосвітній школі I-III ступенів № 15 Білозерської міської ради, яка являє

собою комплекс заходів для здобувачів загальної середньої освіти, спрямований на:

- визначення прогалин у навчанні та їх компенсацію,
- адаптацію,
- пріоритезацію предметів (знань та компетентностей),
- надання психологічної та соціально-емоційної підтримки.

Були використані рекомендовані Українським центром оцінювання якості освіти індикатори для моніторингу програм з надолуження освітніх втрат (на кінець навчального року):

- кількість дівчаток і хлопчиків, які взяли участь у програмі,
- відсоток дітей, які покращили свої знання,
- відсоток дітей, які покращили свої знання, принаймні з одного предмета,
- відсоток дітей, які вдосконалили щонайменше одну ключову компетентність.

Складовою частиною Стратегії є план надолуження освітніх втрат з основних предметів за циклами: початкова школа, середня школа (5-6 класи НУШ, 7-9 класи), старша школа.

№	Зміст роботи	Дата виконання	Відповідальні
1	Визначення базових предметів (пріоритезація)	31.08.23	Педагогічний колектив
2	Затвердження базових предметів: ✓ початкова школа - українська мова (читання та письмо); - математика; ✓ середня школа 1) НУШ (5-6 класи): - українська мова та література; - математика; - іноземні мови (англійська/німецька); - історія України. 2) 7-9 класи:	31.08.23	Учителі 1-4 класів, учителі-предметники

	- українська мова та література; - математика; - іноземні мови (англійська/німецька); - історія України; - біологія; - фізика; - хімія; - географія; ✓ старша школа: - українська мова та література; - математика; - іноземна мова; - історія України; - біологія; - фізика; - хімія; - географія		
3	Розробити діагностичні тести для визначення рівня опорних знань здобувачів освіти та вимірювання освітніх втрат з конкретного предмета	Серпень	Керівники ШМК, учителі-предметники
4	Провести перші діагностичні роботи (ДР № 1) без оцінювання з метою виявлення прогалин	До 11.09.23	Учителі-предметники, учителі 1-4 класів
5	Провести аналіз результатів ДР № 1 з метою виокремлення уроків для повторення, коригування, уроків консультаційного характеру; підібрати різнорівневі завдання,	До 15.09.23	Учителі-предметники, учителі 1-4 класів

	використати додаткові інтернет-ресурси, які надають можливість для самостійного повторення вивченого матеріалу		
6	З'ясувати пріоритетність тем, з яких виявлено найнижчі результати	15.09.23	Учителі-предметники, учителі 1-4 класів
7	Здійснити адаптивне гнучке планування, яке передбачає: - перерозподіл навчального часу між темами; - коригування змісту та результати навчання з урахуванням виявлених освітніх втрат; - створення навчальних кейсів з предметів для надолуження освітніх втрат	До 15.09.23	Учителі-предметники, учителі 1-4 класів
8	Систематично протягом двох тижнів вересня здійснювати повторення, закріплення раніше вивчених тем на уроках або індивідуальних консультаціях	15.09.23-30.09.23	Учителі-предметники, учителі 1-4 класів
9	Продовжити надолуження освітніх втрат шляхом закріплення базових знань з кожної нової теми (повторення матеріалу)	Протягом навчального року	Учителі-предметники та учителі 1-4 класів
10	Проведення ДР № 2 з метою перевірки рівня подолання освітніх втрат	До 20.12.2023	Учителі-предметники учителі 1-4 класів

11	Проведення проміжного моніторингу результативності проведеної роботи з подолання освітніх втрат	До 25.12.2023	Заступник директора з НВР
12	Продовжити роботу щодо подолання освітніх втрат протягом навчального року	2023-2024 н. р.	Учителі- предметники, учителі 1-4 класів
13	Провести ДР № 3 з метою виявлення результатів роботи над подоланням освітніх втрат протягом навчального року	До 20.05.2024	Учителі- предметники, учителі 1-4 класів
14	Провести підсумковий моніторинг результативності проведеної роботи з подолання освітніх втрат	До 30.05.2024	Заступник директора з НВР
15	Врахувати результати моніторингу подолання освітніх втрат під час планування діяльності закладу на наступний навчальний рік	Червень	Адміністрація закладу

Масштаби втрат у навчанні українського учнівства можуть бути неймовірними. Ми вважаємо, що динаміка надолуження буде позитивною лише завдяки цілеспрямованому запровадженню Стратегії подолання освітніх втрат в умовах воєнного стану на всіх рівнях освіти.

Гнучкість і мобільність – це запорука успіху в освітньому процесі. У реаліях сьогодення подолання навчальних втрат має стати пріоритетним напрямом в організації освітнього процесу закладу загальної середньої освіти.

Список використаних джерел

1. Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи

- подолання: аналітичний матеріал від фахівців УЦОЯО / URL: <https://testportal.gov.ua/navchalni-vtraty-sutnist-prychyny-naslidkyta-shlyahy-podolannya-analitychnyj-material-vid-fahivtsiv-ukrayinskogo-tsentru-otsinyuvannyayakosti-osvity/>
2. Як компенсувати «освітні втрати»: рекомендації для органів влади, засновників і директорів закладів освіти / URL: <https://sqe.gov.ua/yak-kompensuvati-osvitni-vtrati-rek/>
 3. Тетяна Вакуленко. Ідеального інструменту подолання освітніх втрат не існує, але можна комплексно використовувати найкращий досвід / URL: <https://nus.org.ua/articles/idealnogoinstrumentu-podolannya-osvitnih-vtrat-ne-isnuye-ale-mozhna-kompleksno-vykorystovuvatynajkrashhyj-dosvid-tetyana-vakulenko/>
 4. Освітні втрати: підходи до вимірювання та компенсації / URL: <https://cedos.org.ua/researches/osvitni-vtraty-pidhody-do-vymiryuvannya-ta-kompensacziyi>

УДК 378.046.018.43-021.68

Ірина Соснова,

здобувач 2 курсу третього (освітньо-наукового) рівня

вищої освіти освітньої програми

«Освітні, педагогічні науки»

ДВНЗ «Донбаський державний

педагогічний університет»,

методист Центру цифрової освіти

Донецького обласного ІППО,

ORCID ID: 0000-0002-6813-3788

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Реалії життя у ХХІ ст. є доволі динамічними, характеризуються постійним прогресом, рухом уперед, удосконаленням техніки, поширенням новітніх технологій на всі галузі життя, тому знань, умінь і навичок, якими ми володіємо сьогодні, завтра – уже замало. Тепер, аби бути успішною, конкурентоспроможною на ринку праці, людина має йти «у ногу